

УДК 343.85

DOI: 10.31359/2079-6242-2018-35-1-68

КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ У ФРН (КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА)

А. Ю. Дзюба, молодший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Постановка проблеми. Виокремлення злочинності неповнолітніх, як одного із самостійних елементів предмета кримінологічної науки, не є новим. Ще в 1923 р. В. Р. Якубсон у своєму дослідженні осіб, що вчинили злочини у неповнолітньому віці, дійшов висновку про те, що вони фактично вчиняють одні й ті самі злочини, що й дорослі. При цьому як суб'єкти злочинів проти власності (у переважній більшості – крадіжок) неповнолітні випереджали дорослих. Так, на 100 осіб, що відбували покарання у вигляді позбавлення волі, відсоток дорослих, засуджених за просту (некваліфіковану) крадіжку, серед усіх ув'язнених складав 31,3%. Водночас серед неповнолітніх той самий показник дорівнював 79,5% [1, с. 208].

М. Н. Гернет, коментуючи роботу В. Р. Якубсона, влучно зазначав, що ці так звані «діти-злочинці» – це «голова» і «золота молодець» сучасної юнацької злочинності. У переважній більшості вони були засуджені та відбували покарання за крадіжку. Деякі з них вже мали на той час судимість. Майже всі вони живуть статевим життям. Багато серед них кокаїністів. Навіть таких, що відверто говорять про те, що від крадіжок не відмовляться [2, с. 40]. Сучасна кримінологічна наука сконцентрувала вивчення кримінальної поведінки підлітків в ювенології – «галузі кримінології, предметом якої є злочинність неповнолітніх, її специфічні фактори, особа неповнолітнього делінквента, а також система заходів боротьби зі злочинністю неповнолітніх» [3, с. 10, 99].

Кримінологічний аналіз будь-якого виду злочинності починається з встановлення статистичних закономірностей, тобто таких,

що виявляються у великій кількості явищ через подолання властивої одиничним елементам випадковості [4, с. 63]. Стосовно досліджуваної проблеми це означає те, що вивчення кількісної сторони злочинів, вчинюваних неповнолітніми та за їх участі, дозволить розкрити якісну своєрідність цього виду злочинності. Кримінологічний аналіз злочинності неповнолітніх пропонується провести шляхом дослідження її рівня, структури та динаміки. У такий спосіб ми спробуємо з'ясувати сучасний стан, основні тенденції поширення цієї злочинності та визначити її видову специфіку.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Серед науковців, які у своїх працях не оминали увагою різні аспекти запобігання злочинам, вчинюваним неповнолітніми, слід назвати М. А. Білоконь, В. В. Голіну, Б. М. Головкина, В. С. Батиргарееву, С. Ф. Денисова, О. М. Литвинова, Є. С. Назимко, О. Ю. Шостко, Н. С. Юзікову та інших дослідників. Компаративістській проблематиці вивчення злочинності неповнолітніх присвячені праці таких учених, як Ю. А. Абросімова, М. І. Бажанов, В. М. Бурдін, О. П. Горох, Т. А. Денисова, О. О. Дудоров, О. О. Житний, Т. Л. Кальченко, А. Ю. Коновалова, В. О. Навроцький, Г. Г. Мошак, М. І. Панов, Є. Ю. Полінський, А. В. Савченко, О. О. Северин, П. П. Сердюк, В. О. Туляков, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, П. В. Хряпінський, О. О. Ямкова, А. О. Яровий та інших спеціалістів.

Метою статті є огляд сучасного стану злочинності неповнолітніх у ФРН, дослідження окремих аспектів її структури та динаміки. Емпіричною базою вивчення рівня й динаміки злочинів, що вчиняються неповнолітніми у ФРН, виступає база даних Поліцейської кримінальної статистики (ПКС) та даних Федеральної судової статистики (табл. 1).

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно злочинність у ФРН, як і в Україні, вираховується за трьома основними одиницями вимірювання: 1) фактично вчиненими злочинами; 2) особами, що вчинили злочини; 3) за кримінальними справами, що складають основу єдиного обліку злочинності. Крім того, існує розрахунок злочинності за кількістю осіб, засуджених за вчинені ними злочини [5, с. 80, 83–86].

Отже, почнемо аналіз з використання як одиниці вимірювання кількості зареєстрованих злочинів. Спочатку проаналізуємо зміни

кількісних показників у системі загальної злочинності за даними ПКС.

Таблиця 1

Зміна кількості населення, загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень, та частоти їх вчинення

Рік	Громадян станом на 01.01*	Зміна щодо попереднього року в %	Випадків	Зміна щодо попереднього року в %	Частота**	Зміна щодо попереднього року в %	Пояснення (коефіцієнт)
1999	82.037.000	0,0	6.302.316	-2,4	7.682	-2,4	52,8
2000	82.163.500	0,2	6.264.723	-0,6	7.625	-0,7	53,2
2001	82.259.500	0,1	6.363.865	1,6	7.736	1,5	53,1
2002	82.440.300	0,2	6.507.394	2,3	7.893	2,0	52,6
2003	82.536.700	0,1	6.572.135	1,0	7.963	0,9	53,1
2004	82.531.700	0,0	6.633.156	0,9	8.037	0,9	54,2
2005	82.501.000	0,0	6.391.715	-3,6	7.747	-3,6	55,0
2006	82.438.000	-0,1	6.304.223	-1,4	7.647	-1,3	55,4
2007	82.314.900	-0,1	6.284.661	-0,3	7.635	-0,2	55,0
2008***	82.217.800	-0,1	6.114.128	-2,7	7.436	-2,6	54,8
2009***	82.002.400	-0,3	6.054.330	-1,0	7.383	-0,7	55,6
2010	81.802.300	-0,2	5.933.278	-2,0	7.327	-1,8	56,0
2011	81.751.602	-0,1	5.990.679	1,0	7.404	1,0	54,7
2012	81.843.743	0,1	5.997.040	0,1	7.327	0,0	54,4
2013****	80.523.746	...	5.961.662	-0,6	7.404	...	54,5
2014	80.767.463	0,3	6.082.064	2,0	7.530	1,7	54,9
2015	81.197.537	0,5	6.330.649	4,1	7.797	3,5	56,3
2016	82.175.684	1,2	6.372.526	0,7	7.755	-0,5	56,2

* Джерело: Федеральна статистична служба, Вісбаден, 2016 р.

** Частота: випадки на кожні 100.000 громадян.

*** За 2008 р. 7.335 випадків у Баварії не можуть бути переданими до федеральних даних з технічних причин. За 2009 р. 9.372 випадків у Берліні не можуть бути переданими до федеральних даних з технічних причин.

**** Через оновлення федерального банку даних стосовно загальної кількості населення (перепис 2011 р.) неможливо відслідкувати відповідні зміни щодо попередніх років.

(Джерело: PKS 2016, S. 24) [6].

Загальна частота вчинення злочинів (тобто розрахунок загальної кількості вчинених злочинів на кожні 100.000 населення, як важливий індикатор загальної картини злочинності) зростає лише у порівнянні з 1992 р. у зв'язку з включенням нових федеральних земель до складу ФРН, починаючи з 1993 р.

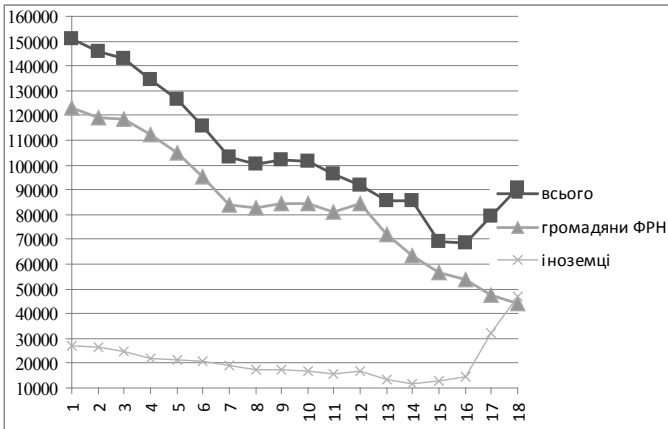

Рис. 1. Динаміка кількості підозрюваних дітей, що вчинили суспільно-небезпечні діяння у віці до 14 років (Джерело: PKS 2016, S. 24) [7].

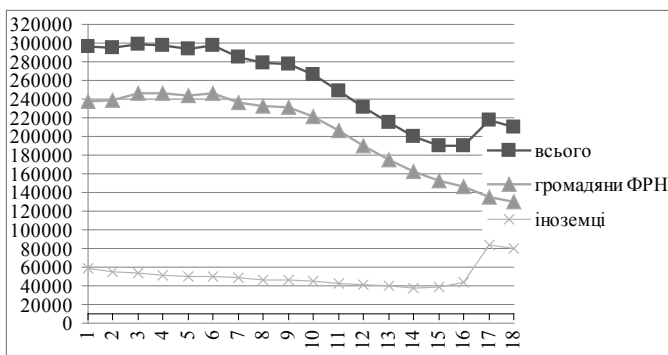

Рис. 2. Динаміка кількості підозрюваних неповнолітніх (від 14 до 18 років) (Джерело: PKS 2016, S. 24) [8].

Так само й у ситуації з неповнолітніми – має місце незначне збільшення кількості підозрюваних відразу після об'єднання ФРН та НДР. Однак з 1998 р. вказане зростання зупинилося і останнім часом кількість підозрюваних неповнолітніх стабільно знижується.

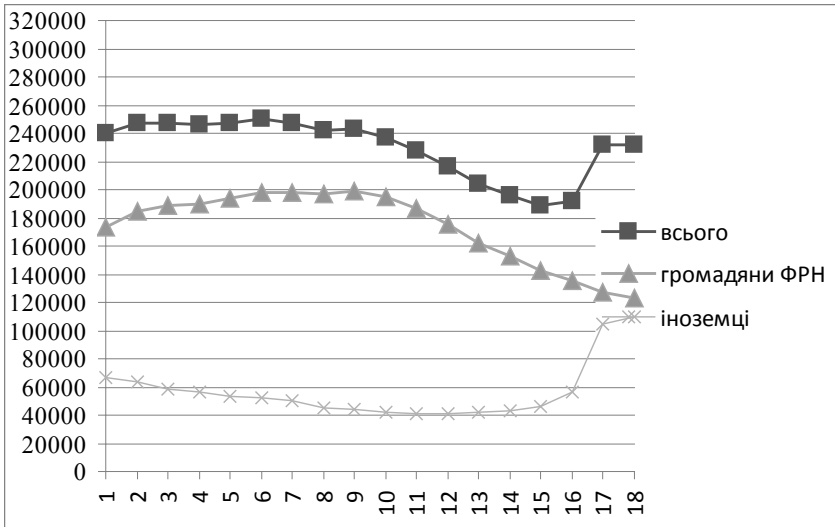

Рис. 3. Динаміка кількості підозрюваних підлітків (віком від 18 до 21 року)

(Джерело: PKS 2016, S. 26) [9].

У випадку з підлітковою злочинністю спостерігається незначне зменшення кількості підозрюваних, починаючи з 2000 р. Звертає на себе увагу той факт, що початкове збільшення зберігається лише щодо етнічних меншин. Водночас кількість підозрюваних-підлітків «не німецького» походження стабільно зменшується, починаючи з 1993 р.

Ситуацію щодо зміни кількості підозрюваних неповнолітніх у ФРН суттєво доповнює коефіцієнт підозрюваних осіб (КПО), оскільки він враховує демографічні зміни.

Таблиця 2

**Зміна кількості підозрюваних осіб
за різними віковими групами**

Рік	Підозрювані – громадяни ФРН											
	Всього			Діти (від 8 до 14 р.)			Неповнолітні (від 14 до 18 р.)			Підлітки (від 18 до 21 р.)		
	абсолютна кількість з 8 р.	КПО* з 8 р.	зміна у %	абсолютна кількість	КПО*	зміна у %	абсолютна кількість	КПО*	зміна у %	абсолютна кількість	КПО*	зміна у %
1998	1.691.418	2.449	2,8	125.713	2.417	6,6	240.400	7.288	2,7	168.853	7.271	4,0
1999	1.661.919	2.399	-2,0	123.351	2.341	-3,1	237.909	7.226	0,9	173.813	7.243	-0,4
2000	1.697.263	2.444	1,9	119.348	2.274	-2,9	238.990	7.258	0,4	184.467	7.476	3,2
2001	1.712.228	2.461	0,7	118.276	2.292	0,8	245.746	7.416	2,2	188.227	7.440	-0,5
2002	1.759.231	2.525	2,6	112.406	2.227	-2,8	246.643	7.332	-1,1	186.622	7.506	0,9
2003	1.801.411	2.584	2,3	104.757	2.147	-3,6	244.098	7.102	-3,1	194.350	7.717	2,8
2004	1.837.283	2.634	1,9	95.232	2.000	-6,9	246.679	7.094	-0,1	198.265	7.921	2,6
2005	1.793.547	2.570	-2,4	83.978	1.815	-9,3	236.042	6.744	-4,9	197.651	7.795	-1,6
2006	1.780.091	2.551	-0,8	82.931	1.819	0,2	232.736	6.799	0,8	196.710	7.618	-2,3
2007	1.804.605	2.586	1,4	84.361	1.861	2,3	231.419	7.029	3,4	198.778	7.519	1,3
2008	1.784.627	2.560	-1,0	84.391	1.879	0,9	220.914	6.973	-0,8	195.040	7.362	-2,1
2009	1.721.124	2.477	...	77.375	1.801	...	205.775	6.853	...	186.896	7.042	...
2010	1.677.541	2.417	-2,4	73.720	1.716	-4,7	189.907	6.511	-5,0	175.488	6.866	-2,5
2011	1.628.314	2.344	-3,0	72.039	1.612	-6,0	175.002	6.058	-6,9	162.447	6.625	-3,5
2012	1.588.895	2.295	-2,1	60.785	1.448	-10,2	162.471	5.616	-7,1	152.989	6.597	-0,4
2013	1.553.066	2.260	...	53.844	1.283	...	152.054	5.211	...	142.590	6.413	...
2014	1.529.566	2.230	-1,3	51.101	1.232	-4,0	146.777	5.010	-3,9	135.565	6.239	-2,7
2015	1.454.761	2.125	-4,7	44.944	1.108	-10,1	134.782	4.604	-8,1	126.897	5.797	-7,1
2016	1.404.955	2.057	-3,2	41.794	1.040	-6,1	130.152		-2,2	122.832	5.528	-4,6

* Коефіцієнт підозрюваних осіб КПО (Tatverdächtigenbelastungszahl TVBZ) – кількість підозрюваних на кожні 100 000 осіб кожної вікової групи

(Джерело: PKS 2016, Band 3., S. 95) [10].

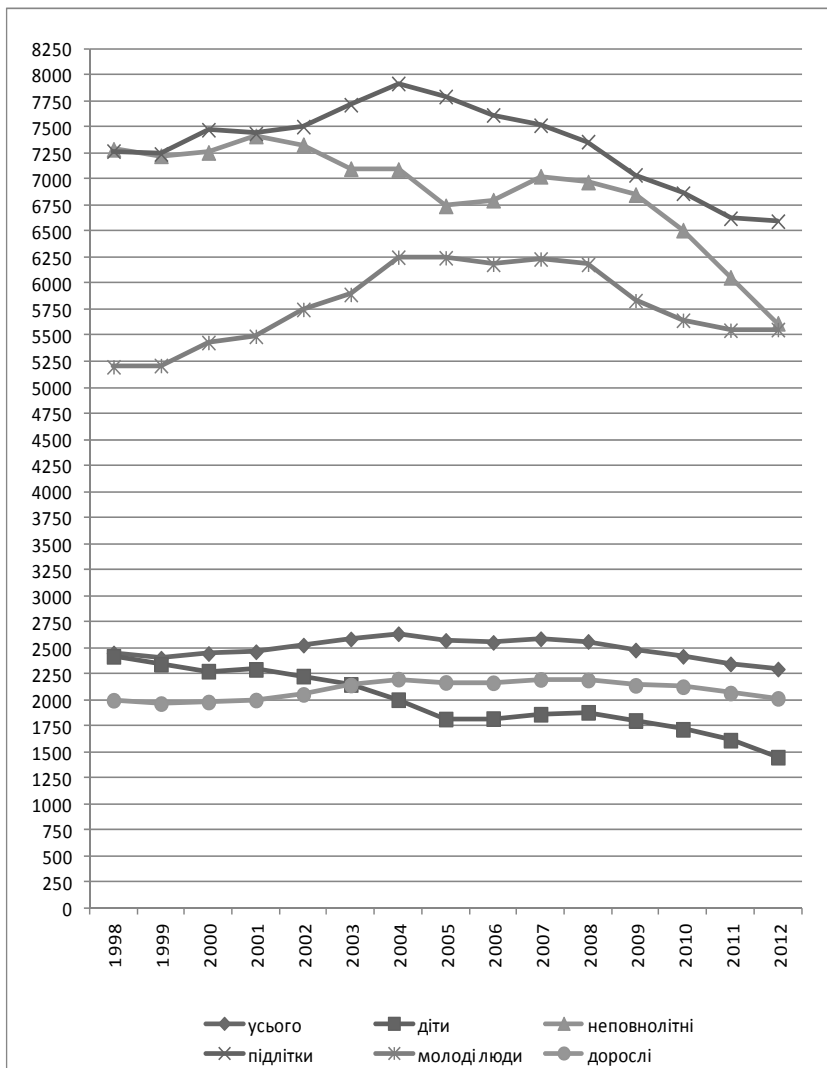

Рис. 4. Зміна кількості підозрюваних у злочинах осіб у ФРН за період з 1998 р.

* TVBZ Кількість підозрюваних осіб (кількість підозрюваних на кожні 100 000 осіб кожної вікової групи) [11].

Виходячи з даних ПКС, приріст злочинності серед неповнолітніх в дев'яності роки не лише призупинився, а й знову почав скорочуватися. Це стосується також і показників дитячої делінквентності. Водночас, починаючи з 2012 р., спостерігається незначний приріст такої злочинності.

Втім, якщо порівнювати кількість підозрюваних і кількість засуджених, то можна поставити під сумнів тенденцію до зростання злочинності серед неповнолітніх.

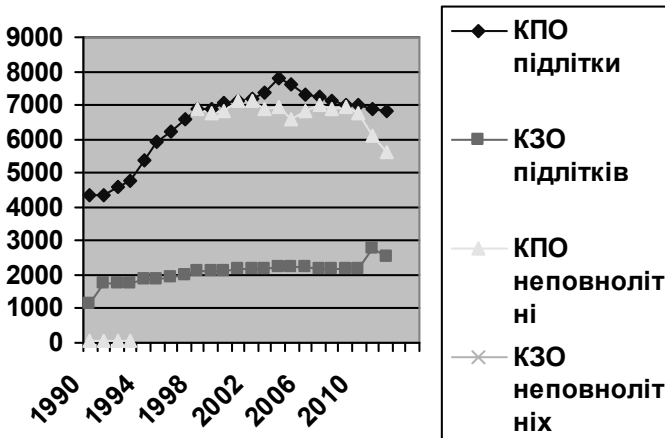

Рис. 5. Порівняння кількості підозрюваних та кількості засуджених осіб (за колом деліктів: кримінальні правопорушення загалом, не враховуючи дорожньо-транспортних деліктів; за колом осіб: лише підозрювані (засуджені))

При порівнянні кількості підозрюваних і кількості засуджених з'ясується, що кількість засуджених якщо й зростає, то дуже несуттєво. Таким чином, розрив між даними поліцейської статистики щодо підозрюваних і даними судової статистики щодо засуджених збільшується ще більше. Така сама ситуація спостерігається й щодо тяжких злочинів [12, с. 520].

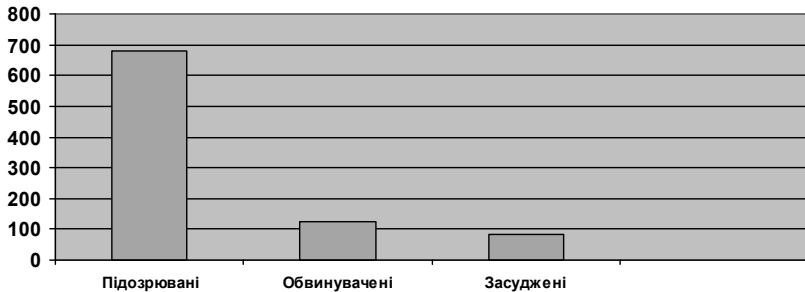

Рис. 6. Неповнолітні підозрювані, обвинувачені та засуджені за зґвалтування та особливо тяжкі сексуальні посягання у 2012 р. (§§ 177 пп. 2, 3, 4, 178 КК ФРН) [13, с. 23]

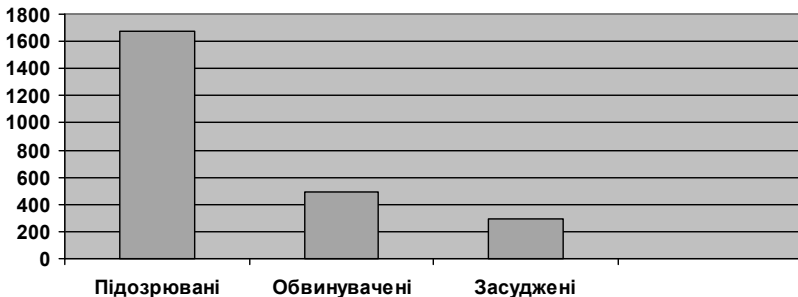

Рис. 7. Неповнолітні підозрювані, обвинувачені та засуджені за сексуальне насильство над дітьми у 2012 р. (§§ 176, 176а, 176b КК ФРН)

У 2012 р. по всій Німеччині поліцією було зафіксовано майже шість мільйонів правопорушень. Упродовж десяти років, починаючи з 2003 р., ця цифра є значно нижчою у порівнянні з піком приросту злочинності, який прийшовся на 2004 р. із більш ніж 6,6 мільйонів злочинів (-9,6%) [14, с. 24]. Порівнюючи показники рівня злочинності у 2011 та 2012 рр., загальна чисельність зареєстрованих злочинів залишається практично незмінною.

Серед найбільш розповсюджених кримінальних правопорушень у *структурі молодіжної злочинності* беззаперечно доміну-

ють крадіжки без обтяжуючих обставин (зокрема, крадіжки з магазинів і такі, що пов'язані з пошкодженням майна). Масова частка таких діянь складала у 2009 р. у дітей (віком до 14 р.) : чоловічої статі – 43,0%, жіночої статі – 65,2%; а у неповнолітніх (від 14 до 18 р.) хлопців – 30,4% та дівчат – 48,2%. Цей вид протиправних діянь за даними ПКС має найбільшу масову частку серед інших видів зареєстрованих злочинів (2,4 мільйонів зареєстрованих крадіжок у 2012 р.), що становить масову частку у 39,7% від усіх злочинів.

Наступні місця за поширеністю у загальній структурі злочинності серед неповнолітніх займають: шахрайство (16,0%), пошкодження майна (11,2%), умисні легкі тілесні пошкодження (6,4%), а також правопорушення, пов'язані з вживанням наркотиків (4,0%). Насильницькі посягання, які часто є предметом висвітлення у ЗМІ, охоплюють лише 3,3% від усіх злочинів. Серед останніх у статистиці ПКС окремо відображаються умисне вбивство та вбивство за необережністю, розбій, нанесення тяжких тілесних ушкоджень і зґвалтування. За винятком умисних легких тілесних ушкоджень, кількість інших насильницьких кримінальних правопорушень у 2012 р. помітно зменшилась. Порівнюючи рівень зареєстрованої за десятирічний період насильницької злочинності, можна констатувати їх помітне зниження. Тенденція до зменшення можна прослідкувати також серед правопорушень, пов'язаних з шахрайством, пік приросту яких припав на 2010 р., після чого стрімко зменшувался.

Крадіжка має найбільшу масову частку серед інших злочинів. Однак за останні роки її динаміка щодо приросту дещо сповільнилася. Так, починаючи з 2008 р., кількість крадіжок залишається майже незмінною. Масова частка насильницьких злочинів після 2007 р., досягнувши свого піку, знизилася у 2012 р. на 10,5%. Збільшення кількості умисних легких тілесних ушкоджень (з 2003 р. приріст на 22,6%) відбулося за рахунок відносно невеликої кількості злочинів: варто відзначити, що до цієї категорії злочинів відноситься також значна кількість випадків, пов'язаних з проникненням у житло (коефіцієнт приросту з 2006 р. – на 35,8%; станом на 2012 р. становить 2,4% від усіх зареєстрованих злочинів).

Таблиця 3

Розподіл підозрюваних дітей і неповнолітніх підлітків за окремими кримінальними правопорушеннями (групами правопорушень)

Ключ	Правопорушення/ групи правопорушень	Діти (0<14)		Неповнолітні (14<18)	
		Чоловіки, кількість у %	Жінки, кількість у %	Чоловіки, кількість у %	Жінки, кількість у %
--	Усього злочинів	48.315 100,0	20.360 100,0	132.966 100,0	57.239 100,0
010000 +020000	Умисне та необережне вбивство	12 0,0	0 0,0	128 0,1	12 0,0
111000	Примус до сексуальних дій: згвалтування § 177 (пп. 2, 3 і 4); § 178 КК ФРН	81 0,2	0 0,0	672 0,5	9 0,0
210000	Грабіж	859 1,8	137 0,7	5.839 4,4	681 1,2
222000	Небезпечні (§ 224 КК ФРН) і тяжкі тілесні ушкодження	5.352 11,1	1.097 5,2	14.685 11,0	3.494 6,1
224000	(Умисні легкі) тілесні ушкодження	7.427 15,4	1.851 8,8	19.823 14,9	6.700 11,7
230000	Злочини проти особистої свободи	2017 4,2	608 2,9	7.320 5,5	2.265 4,0
3***00	Крадіжка без обтяжуючих обставин	17.206 35,6	11.203 53,4	36.034 27,1	24.243 42,4
4***00	Крадіжка з обтяжуючими обставинами	2.779 5,8	601 2,9	13.161 9,9	1.948 3,4
510000	Шахрайство	1.200 2,5	873 4,2	15.076 11,3	9.527 16,6
520000 530000	Розтрата Привласнення	20,0 5951,2	20,0 2001,0	290,0 3.6852,8	150,0 1.1802,1
540000	Підробка документів	145 0,3	109 0,5	2.632 2,0	1.542 2,7
620000	Порушення громадського порядку і злочини проти громадського порядку	1.870 3,9	706 3,4	9.287 7,0	2.674 4,7

Продовження табл. 3

Ключ	Правопорушення/ групи правопорушень	Діти (0<14)		Неповнолітні (14<18)	
		Чоловіки, кількість у %	Жінки, кількість у %	Чоловіки, кількість у %	Жінки, кількість у %
630000	Перешкоджання здійсненню правосуддя	222 0,5	49 0,2	2.034 1,5	513 0,9
640000	Підпал та порушення правил пожежної безпеки	1.027 2,1	167 0,8	1.034 0,8	155 0,3
650000	Конкурентні, корупційні та посадові злочини	0 0,0	0 0,0	1 0,0	1 0,0
671000	Порушення зобов'язань з технічного обслуговування	0 0,0	0 0,0	13 0,0	0 0,0
673000 674000	Образа Пошкодження майна	2.6225,4 10.08320,9	1.568 ,5 1.8979,1	8.9686,7 21.34116,1	5.2929,2 3.0435,3
676000	Злочини проти довікля	130,0	00,0	650,0	50,0
710000	Порушення спеціального кримінального законодавства у бізнес-секторі	95 0,2	69 0,3	663 0,5	293 0,5
725000	Правопорушення проти проживання, процедур надання притулку та свободи пересування у межах законодавства ЄС	1.962 4,1	1.749 8,3	6.267 4,7	1.546 2,7
726000 730000	Кримінальні злочини із застосуванням вибухових речовин, зброї та законів ведення війни Злочини, пов'язані з наркотиками (наркотичні)	4490,9 7351,5	130,1 2721,3	3.3622,5 21.44216,1	1360,2 4.0047,0

(Джерело: PKS 2013, S. 69).

Отже, молодіжна злочинність характеризується передусім як *Bagatelkriminalität* («дрібна злочинність»). Навіть помітний приріст насильницьких правопорушень, що відмічався з 1994 р., зупинився і почав зменшуватися, починаючи з 2007/2008 р. (за даними ПКС). Кількість засуджених молодих людей за даними судової статистики також помітно знизилася, що свідчить про загальне скорочення рівня молодіжної злочинності у ФРН.

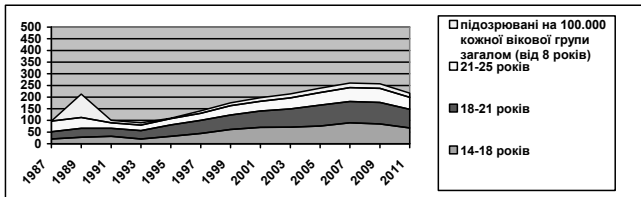

Рис. 8. Огляд кількості німецьких підозрюваних підлітків за віковою ознакою, починаючи з 1987 по 2011 р. (небезпечні (§ 224 КК ФРН) і тяжкі тілесні ушкодження)

(Джерело: ДЛ (Німецьке об'єднання молодіжної судової допомоги) запобігання молодіжній злочинності, числа, дати, факти про насильство серед молоді, станом на червень 2013, стор. 4)

Що стосується статистики засуджених молодих людей на кожні 100 000 осіб серед осудного населення Західної Німеччини до її об'єднання, включаючи західний Берлін (в тому числі з 1995 р. з урахуванням об'єданого міста Берлін), щодо нанесення тяжких та небезпечних (§ 224 КК ФРН) тілесних ушкоджень.

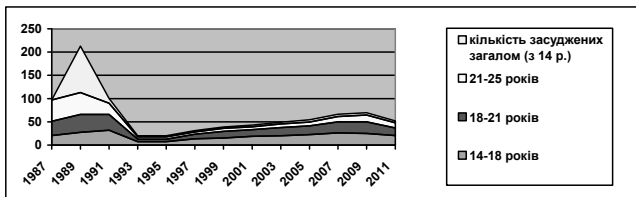

Рис. 9.

(Джерело: ДЛ (Німецьке об'єднання молодіжної судової допомоги) запобігання молодіжній злочинності, числа, дати, факти про насильство серед молоді, станом на червень 2013, стор. 7)

Дослідження латентної злочинності у ФРН ми так само свідомо обмежуємо злочинністю неповнолітніх. Згідно з результатами аналізу, проведеного кримінологічним науково-дослідним інститутом Нижньої Саксонії, за період з 2007 по 2008 р., виходячи із загальної кількості респондентів у 44.610 осіб (учнів 9-х класів загальноосвітніх шкіл), науковці дійшли висновку, що молоді люди найчастіше вдавалися до протиправного пошкодження майна (14,6%) та крадіжок у магазинах (13,3%). Ставилося питання про вчинення відповідних діянь протягом останніх 12 місяців з моменту проходження респондентами відповідного опитування. Третє місце у рейтингу молодіжних правопорушень займають легкі тілесні ушкодження (11,7%). За показниками результатів дослідження тяжкі правопорушення, такі як тяжкі тілесні ушкодження, вчинені групою осіб або з використанням зброї, та насильницькі грабежі нараховують від 2,9% до 2,5%.

В цілому до 33,9% респондентів зазначали про як мінімум одне правопорушення, 13,5% осіб повідомляли, що вчинили мінімум одне протиправне діяння, пов'язане з насильством. При цьому усвідомлення поняття та меж самого насильства можна поставити під сумнів, оскільки результати опитування, зокрема, показали, що більшість респондентів прирівнюють сексуальне насильство до сексуальних ненасильницьких проявів [15, с. 112–119].

Дослідження латентності молодіжної злочинності ISRD-2, проведене у період з листопада 2005 по лютий 2007 р., на підставі письмового опитування учнів 12–16-річного віку усіх типів шкіл у Німеччині [16], дозволило дійти висновку, що 30,9% респондентів вчиняли правопорушення у передуючому опитуванню році. Менше 5% повідомили, що вони скоїли тяжкий злочин – за класифікацією дослідження від найменш тяжкого до найбільш тяжкого: крадіжка велосипеда, мопеда або крадіжка скутера; крадіжка з автомобіля; крадіжка з проникненням у житло; серйозні тілесні ушкодження; грабїж; вимагання. У міжнародному вимірі ФРН, відповідно до стандартів ISRD (International Self-Report Delinquency), має рівень злочинності нижче середнього. Рівень корисливої злочинності серед неповнолітніх у Німеччині досить низький (у порівнянні з іншими країнами – учасницями проекту) [17].

На сьогодні участь у зборі даних для міжнародного проекту ISRD-3, який було розпочато у 2012 р. і планується завершити у 2018 р., взяли 35 країн [18]. Станом на літо 2014 р. 13 країн завершили свою роботу на місцях, серед яких фінішувала й Україна (зі збором даних із вибіркою у 1700 респондентів) [19]. ISRD-3 фокусується на емпіричній перевірці низки теорій: теорії ситуаційних дій, інституційній теорії аномії і процесуальної теорії справедливості. Окремі аспекти дослідження ґрунтуються на теоріях соціального контролю, кримінальних можливостей та соціальної дезорганізації [20]. Дані, отримані у результаті опитувань ISRD, доповнюють специфічну картину масштабів злочинності, що складається на підставі офіційних джерел та за оцінками жертв злочинних посягань. Це природно, оскільки на отриманий результат впливає метод дослідження [21, с. 113–118].

Підбиваючи підсумок, слід погодитись із висновками, зробленими Федеральним урядом ФРН, який у своїй оцінці латентної молодіжної злочинності, що враховує як географією злочинності, так і різні часові періоди, «свідчить про те, що судження про зростання злочинності неповнолітніх не знаходить свого емпіричного обґрунтування. Наявні дані свідчать, що має місце зниження злочинності серед неповнолітніх у таких групах злочинів, як злочини проти власності, насильницькі злочини, серед яких не лише грабежі, а й нанесення тілесних ушкоджень... Така тенденція зниження злочинності серед неповнолітніх видається підкріпленою теоретично та ілюструється емпірично» [22, с. 398].

Перелік літератури

1. Якубсон В. Р. «Дети-преступники» в исправительно-трудовом доме. Москва, 1924. 208 с.
2. Гернет М. Н. Предисловие к книге: Преступный мир Москвы. Москва, 1924. 40 с.
3. Максимов С. В. Криминология в схемах. Москва, 1997.
4. Савюк Л. К. Правовая статистика: учебник. Москва, 2002. 63 с.
5. Лунеев В. В. Юридическая статистика: учебник. Москва, 1999.
6. Anteile, Entwicklung und räumliche Verteilung der registrierten Straftaten. Bericht zur PKS 2016, Band 3. URL: file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/pks2016ImkBericht.pdf.

7. Tatverdächtige Kinder (bis unter 14 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
8. Tatverdächtige Jugendliche (14 bis unter 18 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. – URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
9. Tatverdächtige Heranwachsende (18 bis unter 21 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
10. Tatverdächtigenbelastung Deutscher / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
11. Tatverdächtige Heranwachsende (18 bis unter 21 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2012, S. 101 – URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
12. Walter, Neubacher. Jugendkriminalität , 4. Aufl, Rn. 520.
13. Ostendorf H. Jugendstrafrecht. Baden-Baden: Nomos, 2015. S. 23.
14. Baier D., Pfeiffer C., Rabold S. Jugendliche in Deutschland als Opfer und Täter von Gewalt – Erkenntnisse einer deutschlandweiten Repräsentativbefragung, in: Zeitschrift für Jugendkriminalität und Jugendhilfe, 2009. pp. 112–119.
15. International Self-Report Delinquency. URL: [https:// web.northeastern.edu/isrd/isrd2/](https://web.northeastern.edu/isrd/isrd2/).
16. Enzmann D., Junger-Tas J. Selbstberichte Jugenddelinquenz in Europa, in: Zeitschrift für Jugendkriminalität und Jugendhilfe, 2009. pp. 119–128.
17. International Self-Report Delinquency Study (ISRD) / ISRD-3. URL: <http://www.northeastern.edu/isrd/isrd3>.
18. Lukash, Anastasiia, Killias, Martin, Dzyuba, Anastasiia. (2014). *First results of ISRD-3 in Ukraine*. – Paper presented at the 14th Annual Conference of the European Society of Criminology, Prague.
19. International Self-Report Delinquency Study (ISRD) / ISRD-3. URL: <http://www.northeastern.edu/isrd/login>.
20. Дзюба А. Ю. Деякі аспекти вивчення жертв латентних злочинів у закордонних віктимологічних дослідженнях. *Форум права*. 2016. №4. С. 113–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

Транслітерація переліку літератури

1. Jakubson, V. R. (1924). «Deti-prestupniki» v ispravitel'no-trudovom dome. Moskow. [in Russian].
2. Gernet, M. N. (1924). Predislovie k knige: Prestupnyj mir Moskvu. Moskow. [in Russian].

3. Maksimov, S. V. (1997). Kriminologija v shemah. Moskow. [in Russian].
4. Savjuk, L. K. (2002). Pravovaja statistika. Moskow. [in Russian].
5. Luneev, V. V. (1999). Juridicheskaja statistika: uchebnik. Moskow. [in Russian].
6. Anteile, Entwicklung und räumliche Verteilung der registrierten Straftaten. Bericht zur PKS 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/pks2016ImkBericht.pdf>.
7. Tatverdächtige Kinder (bis unter 14 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
8. Tatverdächtige Jugendliche (14 bis unter 18 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. – URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
9. Tatverdächtige Heranwachsende (18 bis unter 21 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
10. Tatverdächtigenbelastung Deutscher / PKS Berichtsjahr 2016, Band 3. URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
11. Tatverdächtige Heranwachsende (18 bis unter 21 Jahre) / PKS Berichtsjahr 2012, S. 101 – URL: <file:///C:/Users/Night/Downloads/pks2016Jahrbuch3TV.pdf>.
12. Walter, Neubacher. Jugendkriminalität , 4. Aufl, Rn. 520.
13. Ostendorf, H. (2015). Jugendstrafrecht. Baden-Baden: Nomos, p. 23.
14. Baier, D., Pfeiffer, C., Rabold, S. (2009). Jugendliche in Deutschland als Opfer und Täter von Gewalt – Erkenntnisse einer deutschlandweiten Repräsentativbefragung, in: Zeitschrift für Jugendkriminalität und Jugendhilfe. pp. 112–119.
15. International Self-Report Delinquency URL: <https://web.northeastern.edu/isrd/isrd2/>.
16. Enzmann, D., Junger-Tas, J. (2009). Selbstberichte Jugenddelinquenz in Europa, in: Zeitschrift für Jugendkriminalität und Jugendhilfe. pp. 119–128.
17. International Self-Report Delinquency Study (ISRD) / ISRD-3 URL: <http://www.northeastern.edu/isrd/isrd3>.
18. Lukash, Anastasiia, Killias, Martin, Dzyuba, Anastasiia. (2014). *First results of ISRD-3 in Ukraine*. – Paper presented at the 14th Annual Conference of the European Society of Criminology, Prague.
19. International Self-Report Delinquency Study (ISRD) / ISRD-3 URL: <http://www.northeastern.edu/isrd/login>.
20. Dziuba, A. Yu. (2016). Deiaki aspekty vyvchennia zhertv latentnykh zlochyniv u zakordonnykh viktymolohichnykh doslidzhenniakh. *Forum prava*, 4. pp. 113–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index. [in Ukrainian].

Дзюба А. Ю. Кількісні та якісні показники злочинності неповнолітніх у ФРН (кримінологічна характеристика)

Протягом кількох останніх років у ФРН спостерігається зниження злочинності серед неповнолітніх. Позитивна тенденція до спаду молодіжної злочинності була відмічена під час презентації Поліцейської кримінальної статистики (ПКС) у травні 2016 р. Констатується суттєве скорочення насильницьких злочинів серед молоді.

Водночас, згідно з даними ПКС за 2016 р., вчинення окремих видів злочинів неповнолітніми децю зросло (зокрема, крадіжок з проникненням, інтернет-злочинність). Саме тому ми виходимо з диференційованого підходу щодо аналізу структури злочинності, її рівня та динаміки.

Для підтвердження у цілому позитивної тенденції скорочення злочинності неповнолітніх ми спираємося на результати аналізу латентності цього сегменту злочинності. Традиційно злочинність у ФРН, як і в Україні, вираховується за трьома основними одиницями вимірювання: 1) фактично вчиненими злочинами; 2) особами, що вчинили злочини; 3) за кримінальними справами, що складають основу єдиного обліку злочинності. Крім того, існує розрахунок злочинності за кількістю осіб, засуджених за вчинені ними злочини. Таким чином, у статті зроблено аналіз з використанням одиниці вимірювання кількості зареєстрованих злочинів.

Підбиваючи підсумок проведеного дослідження, слід погодитись з висновками, зробленими Федеральним урядом ФРН, який у своїй оцінці латентної молодіжної злочинності, що враховує як географію злочинності, так і різні часові періоди, «свідчить про те, що судження про зростання злочинності неповнолітніх не знаходить свого емпіричного обґрунтування. Наявні дані свідчать, що має місце зниження злочинності серед неповнолітніх у таких групах злочинів, як злочини проти власності, насильницькі злочини, серед яких не лише грабежі, а й нанесення тілесних ушкоджень... Така тенденція зниження злочинності серед неповнолітніх видається підкріпленою теоретично та ілюструється емпірично».

Ключові слова: злочинність неповнолітніх, превенція та запобігання злочинності неповнолітніх, латентна молодіжна злочинність.

Дзюба А. Ю. Количественные и качественные показатели преступности несовершеннолетних в ФРГ (кримінологіческая характеристика)

В течение нескольких последних лет в ФРГ наблюдается снижение преступности среди несовершеннолетних. Положительная тенденция к спаду молодежной преступности была отмечена во время презентации Полициейской уголовной статистики (ППС) в мае 2016 г. Констатируется существенное сокращение насильственных преступлений среди молодежи.

В то же время, согласно данным ПКС за 2016 г., совершение отдельных видов преступлений несовершеннолетними несколько возросло (в частности, краж с проникновением, интернет-преступность). Именно поэтому, мы исходим из дифференцированного подхода к анализу структуры преступности, ее уровня и динамики.

Для подтверждения в целом положительной тенденции сокращения преступности несовершеннолетних мы опираемся на результаты анализа латентности данного сегмента преступности. Традиционно преступность в ФРГ, как и в Украине, рассчитывается по трем основным единицам измерения: 1) фактически совершенным преступлениям; 2) лицам, совершившим преступления; 3) по уголовным делам, составляющих основу единого учета преступности. Кроме того, существует расчет преступности по количеству лиц, осужденных за совершенные ими преступления. Таким образом, в статье сделан анализ по использованию единицы измерения количества зарегистрированных преступлений.

Подводя итог проведенного исследования, следует согласиться с выводами, сделанными Федеральным правительством ФРГ, который в своей оценке латентной молодежной преступности, учитывающий как географию преступности, так и различные временные периоды, «свидетельствует о том, что суждения о росте преступности несовершеннолетних не находят своего эмпирического обоснования. Имеющиеся данные свидетельствуют, что имеет место снижение преступности среди несовершеннолетних в таких группах преступлений, как преступления против собственности, насильственные преступления, среди которых не только грабежи, но и нанесение телесных повреждений... Такая тенденция снижения преступности среди несовершеннолетних кажется подкрепленной теорией и иллюстрируется эмпирически».

Ключевые слова: преступность несовершеннолетних, превенция и предупреждение преступности несовершеннолетних, латентная молодежная преступность.

Dziuba A. Yu. Quantitative and qualitative indicators of juvenile delinquency in the Federal Republic of Germany (criminological characteristic)

Over the past few years, the Federal Republic of Germany has experienced a decline in juvenile delinquency. A positive tendency towards a decline in youth crime was noted during the presentation of the Police Criminal Statistics (PCC) in May 2016. A significant reduction of violent crimes among young people is stated.

At the same time, according to the PCC data for 2016, the commission of certain types of crimes by juveniles has increased somewhat (in particular, burglary, Internet criminality). That is why we proceed from a differentiated approach to the analysis of the structure of crime, its level and dynamics.

To confirm the overall positive tendency of juvenile delinquency reduction, we rely on the analysis of the latency of this segment of crime. Traditionally, crime in the Federal Republic of Germany, as in Ukraine, is estimated according to the three main units of measurement: 1) actually committed crimes; 2) persons who have committed crimes; 3) criminal cases, which form the basis of a single crime record. In addition, there is an estimation of crime according to the number of persons convicted of crimes committed by them. Thus, the article makes an analysis on using the unit of measure of the number of registered crimes.

Summing up the study, one should agree with the conclusions made by the Federal Government of the Federal Republic of Germany, which, in its assessment of latent youth

crime, taking into account both the geography of crime and different time periods, «testifies that judgments on the growth of juvenile delinquency do not find their empirical justification. The available data suggest, that there has been a reduction in juvenile delinquency in such groups of crimes as property crimes, violent crimes, including not only theft, but also infliction of bodily harm ... Such a tendency of juvenile delinquency reduction appears to be backed up theoretically and is empirically illustrated».

Key words: *juvenile delinquency, prevention and prevention of juvenile delinquency, latent youth crime.*

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору вивчення проблем злочинності та її причин НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 4 від 25.04.2018 р.).

Рецензент – доктор юридичних наук, професор Шостко О. Ю.